

Охорона здоров'я дітей та підлітків

український міжвідомчий збірник

Матеріали
науково-практичної онлайн-конференції

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ, ПАТОЛОГІЇ
ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ПІДЛІТКІВ

12–14 листопада 2025 р.

1-2

2025

Охорона здоров'я дітей та підлітків

Український міжвідомчий збірник

Збірник є правонаступником попереднього, заснованого в 1970 році.

Засновник — Державна установа «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків Національної академії медичних наук України» (ДУ «ІОЗДП НАМН»).

1-2[39-40] 2025

ISSN 2519-2132 (online)

ISSN 0369-8041 (print)

ОХОРОНА ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ

Засновано у 1970 році

видається двічі на рік

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ

Державна установа

«Інститут охорони здоров'я дітей
та підлітків Національної академії
медичних наук України»

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ

ДУ «ІОЗДП НАМН»

пр. Ювілейний, 52-А

61153, м. Харків, Україна

Тел. редакції:

+38(050) 323-10-06

E-mail: journal@iozdp.org.ua

<https://journal.iozdp.org.ua>

Рекомендовано для розміщення через Інтернет та друку
Вченою радою ДУ «ІОЗДП НАМН»
(протокол № 12 від 12.12.2025 р.)

Головний редактор: Г. М. Даниленко
(д-р мед. наук, професор, директор ДУ «ІОЗДП НАМН»)

Заступник головного редактора: В. О. Диннік
(д-р мед. наук, заст. директора ДУ «ІОЗДП НАМН»)

Відповідальний секретар: М. Л. Водолажський
(канд. мед. наук, заст. директора ДУ «ІОЗДП НАМН»)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

Н. В. Багацька (д-р мед. наук, проф.), Л. Ф. Богмат (д-р мед. наук,
проф.), Г. В. Кукуруза (д-р мед. наук), І. С. Лебець (д-р мед. наук, проф.),
С. О. Левенець (д-р мед. наук, проф.), О. Ю. Майоров
(д-р мед. наук, проф.), Е. А. Михайлова (д-р мед. наук),
О. І. Плехова (д-р мед. наук, проф.), І. Л. Пую (д-р мед. наук),
Л. К. Пархоменко (д-р мед. наук, проф.), Л. І. Рак (д-р мед. наук),
С. І. Турчина (д-р мед. наук), Н. С. Шевченко (д-р мед. наук, проф.)

Свідоцтво про державну реєстрацію Серія КВ № 24678-14618Р
від 29.10.2020 р.

Підписано до друку 19.12.2023 р.

Формат — 60 x 84/8

Папір офсет. Друк офсет.

Ум. друк. арк. — 10,11

Замовлення №

Наклад 200 прим.

Відповідальність за зміст, добір та викладення фактів у статтях несуть автори, за
зміст та оформлення інформації про лікарські засоби - замовники. Передрук опу-
блікованих статей можливий за згоди редакції та з посиланням на джерело.

Видання призначено для фахівців галузі охорони здоров'я.

Children and adolescents health care

Ukrainian Interdepartmental Collection

The Collection is the successor of the previous one, founded in 1970.
Published by the State Institution «Institute for Children and Adolescents Health Care at the National Academy of Medical Sciences of Ukraine» SI «ICAHC NAMS».

1-2[39-40] 2025

*Approved by the Academic Council of the SI «ICAHC NAMS»
(Protocol № 12 of 12.12.2025)*

ISSN 2519-2132 (online)

ISSN 0369-8041 (print)

**CHILDREN AND
ADOLESCENTS
HEALTH CARE**

published since 1970

twice per year

FOUNDED AND EDITED BY THE

State Institution

«Institute for Children and Adolescents
Health Care of the National Academy of
Medical Sciences of Ukraine»

ADDRESS

SI «ICAHC NAMS»

Yubileinyi prospekt, 52-A

61153, Kharkiv, Ukraine

Phones:

+38(050) 323-10-06

E-mail: journal@iozdp.org.ua

<https://journal.iozdp.org.ua>

Editor in Chief: G. M. Danilenko
(Dr. Sci. Med., Prof., Director of the SI «ICAHC NAMS»)

Deputy Editor in Chief: V. O. Dinnyk
(Dr. Sci. Med., Deputy Director of the SI «ICAHC NAMS»)

Assistant Editor: M. L. Vodolazhskyi
(Cand. Sci. Med., Deputy Director of the SI «ICAHC NAMS»)

EDITORIAL BOARD

N. V. Bagatskaya (*Dr. Sci. Med., Prof.*), L. F. Bogmat (*Dr. Sci. Med., Prof.*),
A. V. Kukuruza (*Dr. Sci. Med.*), I. S. Lebets (*Dr. Sci. Med., Prof.*), S. O. Levenets
(*Dr. Sci. Med., Prof.*), O. Y. Mayorov (*Dr. Sci. Med., Prof.*), E. A. Mikhailova
(*Dr. Sci. Med.*), S. L. Puyu (*Dr. Sci. Med.*), O. I. Plekhova (*Dr. Sci. Med., Prof.*),
L. K. Parkhomenko (*Dr. Sci. Med., Prof.*), L. I. Rak (*Dr. Sci. Med.*),
S. I. Turchina (*Dr. Sci. Med.*), N. S. Shevchenko (*Dr. Sci. Med., Prof.*)

The authors are responsible for the content, selection and presentation of facts in the articles,
for the content and design of information about medicines - customers. Reprint of published
articles is possible with the consent of the editors and with reference to the source.

The publication is intended for healthcare professionals.

ФУНКЦІОНАЛЬНІ РОЗЛАДИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО ЧАСУ

Пархоменко Л. К.¹, Єщенко А. В.^{1,2}

2 ДУ «Інститут охорони здоров'я дітей та підлітків НАМН України»
1 Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна, м. Харків
parkhomenko.lk@gmail.com

Серед розповсюджених функціональних порушень шлунково-кишкового тракту виділяють: функціональну диспепсію, синдром подразненого кишечника, функціональні біліарні порушення. Особливістю розвитку цих станів є симптом перехреснення, що ускладнює процес діагностичного пошуку та вибір лікувальної тактики. Римські діагностичні критерії IV (2016 р.) розширили розуміння патогенетичних механізмів розвитку кожного функціонального синдрому, вдосконалили стратегію та алгоритми ведення і лікування хворих. Ці стани пояснюють розладами осі кишечник-мозок.

Під час війни психічний стан дітей страждає від хронічного стресу, що проявляється у тривожності, порушеннях сну та апетиту, агресії або апатії, або розвитку посттравматичного стресового розладу. Стрес грає одну з провідних ролей в етіології та патогенезі розладів травлення у дітей та підлітків. Шлунково-кишковий тракт та процеси травлення знаходяться у складних відносинах з мозком. Нейронна мережа травної системи залежить від функціонування центральної та вегетативної нервових систем, ендокринної регуляції, кровообігу, нейромедіаторів та електролітів. Стрес може порушувати ритм скорочень різних відділів шлунково-кишкового тракту, роботу сфінктерного апарату, рівень кислотності в кожному відділі, і, як наслідок, змінювати процес перетравлення та засвоєння їжі. Спостерігається сповільнення випорожнення шлунку або прискорення кишкового транзиту та моторики товстої кишки. При хронічному стресі у дітей підліткового віку можуть спостерігатися гастроезофагальний рефлюкс, синдром подразненого кишечника, функціональні гастро-дуоденальні захворювання; підвищується ризик запально-виразкових процесів у шлунково-кишковому тракті. Через погіршення кровопостачання органи травлення недоотримують кисень, що порушує загоєння деструктивних уражень, а імуносупресія під час тривалого стресу призводить до зменшення опору інвазії *Helicobacter pylori*. Стрес має значний вплив на пацієнтів з хронічними захворюваннями кишечника.

Дискомфорт, біль, розлади дефекації, рецидив запалення — часто супроводжують стресові переживання. У дітей старшого віку функціональний абдомінальний біль може бути пов'язаний з функціональною диспепсією, синдромом подразненого кишечника, органічними захворюваннями кишечника, дисфункцією жовчного міхура і сфінктера Одді, розладами біліарного тракту. Причинами абдомінального болю можуть бути спазм гладких м'язів порожнинних органів і вивідних протоків, розтягнення стінок порожнинних органів, структурні (запальні) пошкодження, гіпоксія і ішемія органів черевної порожнини, тощо. Основними факторами у патофізіології функціональних гастроінтестинальних розладів є порушення шлунково-кишкової моторики, вісцеральна гіперчутливість та психосоціальні фактори. Головний патофізіологічний механізм розвитку абдомінального болю зумовлений спазмом гладких м'язів органів черевної порожнини. Спазм гладких м'язів може призводити до сповільнення проходження вмісту по кишечнику (закрепів) або ж до підвищення моторної активності та прискорення випорожнення кишечника (діареї), що супроводжується больовим синдромом. Порушення моторики, спастичні скорочення м'язів пов'язані з транспортом кальцію в клітину за допомогою блокади натрієвих каналів (від того, як кальцій надходить до клітин, залежить вираженість спазму). Для усунення абдомінального больового синдрому в комплексній терапії при захворюваннях шлунково-кишкового тракту застосовують релаксанти гладких м'язів — препарати, що впливають на етапі проведення нервового імпульсу/гуморального сигналу (нейротропні спазмолітики); препарати, що впливають безпосередньо на гладком'язові клітини (міотропні спазмолітики). До діючих речовин таких препаратів відноситься мебеверін — міотропний спазмолітик з вибірковою дією на гладенькі м'язи травного тракту та біліарну систему. У терапевтичних дозах препарат блокує натрієві канали мембран гладеньких м'язових клітин, запобігає входженню іонів натрію до клітин і спазму гладеньких м'язів внутрішніх органів, усуває гіперперистальтику та спазм, не впливаючи на нормальну моторику. Мебеверін повільно вивільнюється з капсули під час проходження кишечником та надає пролонговану дію. Препарати мебеверину використовуються у дітей з 10 років та є ефективними при нападах абдомінального болю.

Абдомінальний біль у дітей, що має повторний або рецидивуючий характер, є важливим клінічним симптомом, який може свідчити як про функціональні, так і про органічні захворювання травної системи та суміжних органів. Водночас на виникнення та інтенсивність болю значно впливає психоемоційний стан: стрес і тривожність здатні змінювати вісцеральну чутливість, моторику шлунково-кишкового тракту та імунні реакції. Наразі діти в Україні, що мають рецидивуючий абдомінальний біль, потребують комплексного обстеження для виключення органічних і психосоматичних захворювань.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ФІЗІОЛОГІЇ, ПАТОЛОГІЇ ТА ОРГАНІЗАЦІЇ МЕДИЧНОГО

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІТЕЙ ШКІЛЬНОГО ВІКУ ТА ПІДЛІТКІВ

МАТЕРІАЛИ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ ОНЛАЙН-КОНФЕРЕНЦІЇ

(М. ХАРКІВ, 12–14 ЛИСТОПАДА 2025 РОКУ)

ГЕНЕТИЧНІ ПРИЧИНИ ФОРМУВАННЯ ПСИХІЧНИХ РОЗЛАДІВ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ Багацька Н. В.	5
САМОЕФЕКТИВНІСТЬ ГРУДНОГО ВИГОДОВУВАННЯ СЕРЕД МАТЕРІВ В УКРАЇНІ Барська Л. Я., Кірсанова Т. О., Русановська О. В., Ільков О. В., Олійник В. С., Узак І. В., Мітельов Д. А.	6
INVOLVEMENT OF MULTIDISCIPLINARY MEDICAL TEAMS AND MHGAP LEADERSHIP IN THE MANAGEMENT OF COMMON MENTAL DISORDERS IN CHILDREN: UKRAINIAN EXPERIENCE AND FUTURE PERSPECTIVES Bobrova O. V., Mikhanovska N. H., Tsukor N. H.	7
КОМОРБІДНА ПАТОЛОГІЯ ПРИ ОЖИРІННІ У ПІДЛІТКОВОМУ ВІЦІ Бузницька О. В.	8
КНАУКОМЕТРИЧНИЙ АНАЛІЗ ДОСЛІДНИЦЬКИХ РОБІТ У ГАЛУЗІ ОРГАНІЗАЦІЇ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я Водолажський М. Л., Фоміна Т. В., Кошман Т. В.	9
ОЦІНКА ГОРМОНАЛЬНОГО ФОНУ У ШКОЛЯРІВ ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ Волкова Ю. В., Кашкалда Д. А., Сухова Л. Л.	10
СТАН ФУНКЦІЇ ЗОВНІШНЬОГО ДИХАННЯ У ПІДЛІТКІВ З ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ АРТРИТОМ З УРАХУВАННЯМ СТАНУ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я Головко Т. О., Богмат Л. Ф., Шевченко Н. С., Кривошей Г. В., Дем'яненко М. В.	12
МЕДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ШКОЛЯРІВ. ПОГЛЯД ПЕДАГОГІВ Даниленко Г. М., Страшок Л. А., Водолажський М. Л., Кошман Т. В., Фоміна Т. В., Сидоренко Т. П.	13
ВПЛИВ ХРОНІЧНОГО ПСИХОЕМОЦІЙНОГО СТРЕСУ НА СТАН СЕРЦЕВО-СУДИННОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ ХВОРИХ НА ЮВЕНІЛЬНИЙ ІДІОПАТИЧНИЙ АРТРИТ Головко Т. О., Ніконова В. В., Кашкалда Д. А.	14
СТАН ДІТЕЙ РАНЬОГО ВІКУ, ЯКІ НАРОДИЛИСЯ У МАТЕРІВ ПІСЛЯ ОРГАНОЗБЕРІГАЮЧОГО ЛІКУВАННЯ ПЕРЕДРАКУ І ПОЧАТКОВОГО РАКУ ЕНДОМЕТРІЯ В РЕЗУЛЬТАТІ ВИКОРИСТАННЯ ДОПОМІЖНИХ РЕПРОДУКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ Єгоров О. О.	16
СПЕКТР ЗБУДНИКІВ ІНФЕКЦІЙ СЕЧОВОЇ СИСТЕМИ У ДІТЕЙ ЗАПОРІЗЬКОЇ ОБЛАСТІ ДО ТА ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙНИ Захарченко Н. А.	17
ВПЛИВ ДИХАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ НА РЕГУЛЯТОРНІ МЕХАНІЗМИ ВЕГЕТАТИВНОЇ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ У ПІДЛІТКІВ З СОМАТОФОРМНОЮ ВЕГЕТАТИВНОЮ ДИСФУНКЦІЄЮ ЗА ДАНИМИ КАРДІОІНТЕРВАЛОГРАФІЇ Земляна О. В., Люта Л. В.	19
ПОТЕНЦІЙНІ СИНДРОМ АСОЦІЙОВАНІ ДІАГНОСТИЧНІ БІОМАРКЕРИ ПРИ РОЗЛАДАХ СПЕКТРУ АУТИЗМУ У ДІТЕЙ Каменщик А. В., Беленічев І. Ф.	21
ПОКАЗНИКИ ПРОЦЕСІВ ВІЛЬНОРАДИКАЛЬНОГО ОКИСЛЕННЯ У ДІТЕЙ ТА ПІДЛІТКІВ З ЮВЕНІЛЬНИМ ІДІОПАТИЧНИМ	

АРТРИТОМ В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД РІВНЯ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я В УМОВАХ ВІЙНИ В УКРАЇНІ Кашкалда Д. А., Волкова Ю. В., Сухова Л. Л.	22
ОСОБЛИВОСТІ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ЕМОЦІЙНОГО ІНТЕЛЕКТУ ТА РІВНЯ СТРЕСУ У ВИХОВАТЕЛІВ Кондрацька Л. В., Сорочинська М.	24
ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТРИВОЖНОСТІ ТА КОПІНГ-СТРАТЕГІЙ У МОЛОДИХ ЖІНОК В УМОВАХ ВІЙНИ Кондрацька Л. В., Шевченко З.	25
РОЛЬ ПРОФІЛАКТИЧНИХ ОГЛЯДІВ У СОЦІАЛЬНО-ГІГІЄНИЧНОМУ МОНІТОРИНГУ ЗДОРОВ'Я ДІТЕЙ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ Корженевський С. В., Редька І. В.	27
ОСОБЛИВОСТІ МЕНСТРУАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ У ДІВЧАТ ІЗ ЦУКРОВИМ ДІАБЕТОМ 1 ТИПУ З УРАХУВАННЯМ СТАНУ ПСИХІЧНОГО ЗДОРОВ'Я Косовцова Г. В.	29
ГОЛОВНИЙ БІЛЬ НАПРУЖЕННЯ У ПІДЛІТКІВ З ТРИВОЖНО-ДЕПРЕСИВНИМ РОЗЛАДОМ Мітельов Д. А., Беспалова Я. В., Ольховська Т. В., Циліурик С. М.	30
РОЛЬ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ У ВИНИКНЕННІ ПСИХОСОЦІАЛЬНОЇ ДЕЗАДАПТАЦІЇ МОЛОДІ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ УКРАЇНИ Міхановська Н. Г., Редька І. В.	32
INFLUENCE OF BILIARY REFLUX ON THE DEVELOPMENT OF GERD IN CHILDREN WITH CHOLELITHIASIS (OVERLAP SYNDROME) Pavlenko N. V., Shutova O. V., Voloshin K. V., Solodovnichenko I. G., Babadzhanian O. M., Karpushenko J. V.	34
ФУНКЦІОНАЛЬНІ РОЗЛАДИ ОРГАНІВ ТРАВЛЕННЯ У ДІТЕЙ ПІД ЧАС ВОЄННОГО ЧАСУ Пархоменко Л. К., Єщенко А. В.	35
ОСНОВНІ РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ДУ «ІГЗ НАМНУ» ЩОДО ЗБЕРЕЖЕННЯ МЕНТАЛЬНОГО ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ Полька Н. С., Рудницька О. П., Лейких С. В., Коркач В. С., Новохацька С. М., Михайленко П. М.	36
RISK FACTORS FOR THE SEVERITY OF NEONATAL ENCEPHALOPATHY Роров S. V.	37
НЕЙРОФІЗІОЛОГІЧНИЙ СКРИНІНГ ШКОЛЯРІВ З ЗОРОВИМИ ДИСФУНКЦІЯМИ Редька І. В.	38
ЗМІНИ ПЕРЕБІГУ БРОНХІАЛЬНОЇ АСТМИ У ДІТЕЙ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ Речкіна О. О., Стриж В. О., Твердохліб Т. О.	40
ВИРАЖЕНІСТЬ МОРФОЛОГІЧНИХ ЗМІН СЛИЗОВОЇ ОБОЛОНКИ ГАСТРОДУОДЕНАЛЬНОЇ ЗОНИ У ДІТЕЙ, В ЗАЛЕЖНОСТІ ВІД БАКТЕРІАЛЬНОГО НАВАНТАЖЕННЯ HELICOBACTER PYLORI Савченко Д. С., Леженко Г. О.	41
ПРОФІЛАКТИЧНІ ЗАХОДИ ПСИХОГІГІЄНИЧНОГО СПРЯМУВАННЯ ТА ЇХ МІСЦЕ В СИСТЕМІ ЗАПОБІГАННЯ РОЗВИТКУ ТА ПРОГРЕСУВАННЮ ХРОНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ У СУЧАСНИЙ ПЕРІОД Сергета І. В., Хричіков Д. О., Дмитришен П. В.	43
ОРАЛЬНИЙ АЛЕРГІЧНИЙ СИНДРОМ У ДІТЕЙ Сорокман Т. В., Колеснік Д. І.	44
ВПЛИВ ТРИВОЖНОСТІ НА ВМІСТ ВІЛЬНИХ ЖИРНИХ КИСЛОТ У ДІТЕЙ З МЕТАБОЛІЧНО-АСОЦІЙОВАНОЮ СТЕАТОТИЧНОЮ ХВОРОБОЮ ПЕЧІНКИ Степанов Ю. М., Завгородня Н. Ю., Кленіна І. А., Татарчук О. М., Петішко О. П., Кислова Р. М.	45